

CHORALIS CONSTANTINUS 500

A HABSBURG CSÁSZÁRI UDVAR ÉNEKES SZERTARTÁSAI A 15-16. SZÁZADI GYAKORLAT ALAPJÁN
VOCAL LITURGICAL MUSIC IN THE HABSBURG IMPERIAL COURT ACCORDING TO 15TH AND 16TH-CENTURY PRACTICES

S. TIMOTHEI APOSTOLI/SZENT TIMÓTEUS APOSTOL

Belvárosi Szent Mihály Templom (2009. január 24., 19.00)

- Motetta* – Ecce, ego mitto vos (Das Glogauer Liederbuch)
Ad asperionem aquae benedictae – Loyset Compère: Asperges me, Dómine
Introitus – Heinrich Isaac: **Mihi autem** (Choralis Constantinus III.)
Kyrie – Heinrich Isaac: XVIII. Missa de Apostolis (a4)
Gloria – Heinrich Isaac: XVIII. Missa de Apostolis (a4)
Oratio
Lectio
Graduale – **Nimis honorati sunt** (Graduale Pataviense, fol. 142v)
Alleluia – Heinrich Isaac: **Iam non estis** (Choralis Constantinus III.)
Evangelium
Credo – Heinrich Isaac (M4-a4)
Offertorium – **In omnem terram** (Graduale Pataviense, fol. 144v)
Sanctus – Heinrich Isaac: XVIII. Missa de Apostolis (a4)
Agnus Dei – Heinrich Isaac: XVIII. Missa de Apostolis (a4)
Communio – Heinrich Isaac: **Vos qui secuti estis me** (Choralis Constantinus III.)
Postcommunio
Benedicamus Dómino
Exitus – Anonimus: **Inviolata, integra et casta** (a4)

Heinrich Isaac (c.1450-1517)

Születésének pontos idejét és helyét nem tudjuk. Feltehetően 1450 körül született Németalföldön, ahogy ezt az életének korai szakaszára vonatkozó itáliai forrásokból következtetni lehet, amelyekben „Arrigho de Ugho da Fiandra” említik.

Életéről elsőként 1484-ből van adatunk. Ekkor Lorenzo „il Magnifico” de Medici szolgálatában állt Firenzében. Itt a család által patronált három templom énekese és komponistája volt, valamint Lorenzo gyermekeinek zenei nevelését is ellátta. Gyakran komponált világi műveket is az udvar költőinek, vagy a család tagjainak verseire is. Giovanni Medici később X. Leó pápáként felkarolta és jelentős feladattal látta el idős tanítómesterét.

Isaac 10 évet töltött Firenzében, majd 1494-ben Lorenzo halála után két évvel távozott a városból, de nem örökre. A korai firenzei évek alatt megházasodott, és Lorenzo segítségével házat vásárolt a városban, közel a Medici palotához. Isaac távozása után felesége Firenzében maradt, így a komponista – amikor csak tehetett – hazalátogatott. Egy helyi intézménnyel kötött szerződése fennmaradt, miszerint ők gondoskodnak Isaac feleségének ellátásáról, ételt és bort szállítottak a házhoz évenkénti díjazás fejében.

Legközelebbi adatunk szerint 1496. novemberében csatlakozik I. Miksa császárhoz, aki ekkor Pisában állomásozik. A Habsburg udvar eddig kívül esett a németalföldi zeneszerzők „hatósugarán”, Isaac az első, aki a császár szolgálatában magas szintre juttatja, felvirágoztatja az udvar zenei életét.

1497. áprilisában már szerepel a neve a bécsi udvar fizetési jegyzékén, mint „udvari komponista”. A kedvező feltételek hatására feleségét is Bécsbe hozatja.

Az új pozíció megváltoztatja saját műveinek repertoárját. Németalföldön és Itáliában töltött idejéből elsősorban francia és olasz nyelvű világi darabjai maradtak fenn, ettől az időtől, pedig latin nyelvű motettái, liturgikus és ünnepi alkalmakra készített művei kerülnek előtérbe. Természetesen, a kor hagyománya szerint, felhasznál világi dallamokat is ezekhez az új művekhez. Az ausztriai és német területeken divatos „Lied” világi műfaját a francia chansonok művészi színvonalára emeli, és gyakran egyházi művekben is feldolgoz egy-egy ismert dallamot.

Másik jelentős újítása a különösen német területeken elterjedt „alternatim” gyakorlat továbbfejlesztése. Ez a gyakorlat az *ordinarium missae* tételeire volt jellemző, ami azt jelentette, hogy váltakozó módon, egy- és többszólamú részek felváltva követték egymást az egyes énekelt részekben belül. A XV-XVI. században az orgona és ének váltakozásáról is tudunk. Isaac ezt a gyakorlatot továbbfejleszti, és kiterjeszti a *proprium missae* tételeire is, kettős értelemben: egyrészt a fent leírtak szerinti váltakozás figyelembevételével, másrészt a *proprium missae* egyes tételeinek feldolgozását tekintve; vagyis az *introitus*, *alleluia/sequentia*, *communio* többszólamú, a köztes változó részek *graduale* és *offertorium* egyszólamú gregorián. Isaac pozíciója szerint műveit bécsi használatra komponálta, de gyakorta küldött darabokat Firenzébe, vagy más európai városokba, udvarokba. Bécs és Firenze mellett életének fontos helyszínei voltak még Torgau, Ferrara és Konstanz, ahol időről-időre megfordult.

Röviddel I. Miksával való találkozása után Bölcs Frigyes szász fejedelem udvari Kapellájának névsorában olvashatjuk Isaac nevét Torgauban, ahol ezután többször felbukkan. Még 1498 előtt felkerül a Habsburgok számadó könyvébe, és 1499-ben megfordul Firenzében is. Az 1505 körül keletkezett többszólamú mise anyagot tartalmazó

kéziratban nagyrészt a torgauai Bölcs Frigyes számára komponált művek vannak. Ezeket később jelentősen átdolgozza és a bécsi gyakorlatba már ezek a felújított művek kerülnek, amikből Isaac halála után közel 50 évvel létrejön a *Choralis Constantinus* nyomtatványa.

Ferrarai látogatását egy 1502. szeptemberéből származó levél örökíti meg, melyet I. Ercole herceg egyik ügynöke küld urának: „*Felhívom Fenséged figyelmet, hogy Isaac énekes Ferrarában járt, és a „La-mi-la-sol-la-si-la-mi”, témára motettát szerzett, amely nagyon jó, s amellyel két nap alatt elkészült. Ebből mindazonáltal még nem lehet többre, csupán arra következtetni, hogy nagyon gyorsan dolgozik; azonkívül azonban úgy komponál, hogy munkája tetszik az embereknek. Úgy találok, hogy alkalmasabb lenne Fenséged szolgálatára, mint Josquin, mert szívélyesebb modorú és több újat ír. Igaz ugyan, hogy Josquin jobban komponál, de a saját feje és izlése után megy, nem pedig az emberek kívánságát követi.*” A levél ellenére a herceg Josquin-t hívja meg udvarába komponistának.

Sokkal fontosabb Isaac kapcsolata a német Konstanz városával. Valamivel 1505. előtt Martin Vogelmayer volt a város orgonistája, akinek kézírásával van lejegyezve Isaac *Sub tuum praesidium* kezdetű motettája a St. Gall - MS 530 jelzetű kéziratban. Egy másik kódex (St. Gall - MS463/464) őrzi az ugyancsak Konstanzban keletkezett hatszólamú *Virgo prudentissima* motettáját. 1507-ben birodalmi gyűlést tartanak a városban, ahol Niccolo Machiavelli ünnepségén a komponista és felesége is részt vesznek. I. Miksának és a császári Kapellának ekkor Konstanz a székhelye. A katedrális püspöke, *Hugo von Hobenlandenberg* itt hallja Isaac liturgikus műveit, és valószínűleg ő veti fel a zeneszerzőnek a későbbi *Choralis Constantinus* ötletét.

Isaac életének utolsó szakaszában Ausztria liturgikus és világi zenéjének megújításán, jobbátételén fáradozik. Firenzében a Mediciek újra megerősödnek. Lorenzo halála után, Savonarola fellépésének hatására hatalmi helyzetük meggyengült, de ekkorra visszanyerik befolyásukat. Ebben nagy szerep jut Lorenzo fiának – akit Isaac még ifjúkorában tanított – Giovanni de Medicinek pápává választása, aki X. Leó néven uralkodott Rómában. A pápa 1514. május 13-án, közvetett módon levelet küld ifjúkori mesterének. Az üzenetet a Sixtus-kápolna Priorjára Nicolo da Pittis-re bízta. A pápa Isaac részére nyugdíjat biztosít 22 évvel azelőtti szolgálataiért, és arra kéri, hogy a Medici család ügyeinek intézésében, befolyásuk visszaállításában segédkezzen Firenzében. Isaac a levél kapcsán felkeresi I. Miksát, és a pápa kérésére hivatkozva a császár szolgálatából való felmentését kéri. A császár elismerve és megköszönve eddigi szolgálatait, tekintélyes életjáradékban részesíti és elbocsátja. Isaac ezután visszatér Firenzébe és nem hivatalosan a Medici családot szolgálja, ügyeinek intézését felügyeli. Itt halt meg 1517. március 26-án.

Choralis Constantinus

A zenetörténet egyik legnagyobb vállalkozása.

1550-ben és 1555-ben Hieronymus Formschneider nürnbergi kiadónak köszönhetően jelent meg három kötet terjedelemben a teljes egyházi évet felölelő mise-proprium anyagokat tartalmazó kiadvány.

Az első kötet a vasárnapok szertartásához kapcsolódó tételeket közli. A második kötetben a nagyobb egyházi ünnepek (húsvét, pünkösd, mennybemenetel stb.) liturgikus tételei találhatóak, míg a harmadik kötetben a szentek ünnepeihez kapcsolódóan közöl műveket, kiegészítve néhány egyedi ünnep anyagával (akadnak duplikált alkalmak a második kötetrel összevetve, némileg eltérő liturgikus tételekkel), illetve néhány alternatív gyakorlat szerint megkomponált mise-ordinárium ciklus is helyet kapott az utolsó kötetben.

Próbáljuk áttekinteni ennek a hatalmas zenei kincsnek a keletkezésétől a nyomtatott megjelenéséig terjedő közel 50 évig tartó kalandos történetét!

A történet 1507-ig nyúlik vissza, amikor Heinrich Isaac a császári Kapella zeneszerzőjeként I. Miksa kíséretében Konstanz városában tartózkodik. Ekkor figyel fel rá a katedrális püspöke, és kéri fel egy teljes egyházi évet felölelő liturgikus énekanyag megkomponálására, a konstanzi katedrális számára. Isaac 1508. április 14-én megbízást kap a katedrális káptalanjától a fontosabb ünnepek (*etlich officia in summis festivitibus*) „Formuláinak” (*Formularies=alapelvek*) elkészítésére. A következő feljegyzés szerint 1508. május 18-án néhány elkészített „Formula” átdolgozására kéri. Végül a megbízástól számított 19 hónappal később, 1509. november 29-én a káptalan elfogadja a teljes mise-proprium anyag „Formuláit” (*1509 Exparte Cancionales per ysaac transmissi*). „Formulák” alatt valószínűleg azt a tervet kell érteni, amiben Isaac rögzíti a megzenésítendő részek liturgikus szövegét és gregorián dallam-anyagát. Ezt a tervet Isaac hátralevő életében folyamatosan valósítja meg, a „Formulák” szerint sorra komponálja meg azok többszólamú részeit. Minden bizonnyal a katedrálisban e szerint az összeállítás szerint végezték a szertartásokat 1526-ig, amikor a protestánsok támadásai elől a káptalan menekülni kényszerült Konstanzból.

Isaac konstanzi kézíratai és azok másolatai – ezekben a nehéz időkben – egy augsburgi könyvkereskedő, Georg Willer tulajdonába kerültek, aki ezeket továbbadta *Hans Ott* részére, Nürnbergbe. Hans Ott felismerve a „Formulák” jelentőségét, felkéri zeneszerző barátját *Ludwig Senfl* személyében, hogy szerkessze meg a teljes anyagot a rendelkezésre álló kéziratok és másolatok segítségével, illetve a hiányzó részeket az „Formulák” alapján egészítse ki. Senfl a feladatot kiváló ötletnek és lehetőségnek találta. A nagyszerű komponista Isaac tanítványa volt, ahogy az önéletrajzi motettájából (*Lust hab ich g'habt zur Musica*) kiderül.

Mesterét 1515-ben közvetlenül követte a Habsburg udvar zeneszerzői állásában, amit Isaac halálának idején is betöltött. Művészi céljának tartotta Isaac tervét a császári udvar Kapellájában megvalósítani, de ebben megakadályozták. 1519-ben I. Miksa halálakor az Kapellát feloszlatták, Senfl-t elbocsátották. A zeneszerző hűsége

korábbi mesteréhez töretlen maradt. 1520-ban ennek ékes bizonyítékát adja a *Liber Selectarum Cantionum* c. motettás kötet megjelenésével, melyben Isaac műveiből is többet közread.

Senfl-t új pozíciója Münchenbe, a bajor hercegi udvarba szólítja. Itt 1523-ban kapja azt a feladatot, hogy szervezzen udvari Kapellát. (Ebbe a kórusba nyer néhány évtized múlva Orlando di Lasso is felvételt mint énekes, majd az ő irányítása alatt éri el a müncheni Kapella a fénykorát.) Senfl, nem sokkal Münchenbe való megérkezése után hozzákezd Isaac műveinek másolásába. Nem véletlen, hogy a legfontosabb 4 kéziratos Isaac műveket tartalmazó forrás itt található (MSS 35-38). 1531-et írunk, amikor Hans Ott felkeresi Senfl-t tervével, aki ezután hosszú ideig dolgozik mestere hagyatékán. Hat évvel később, Ott egy másik kiadványának (*Novum et insigne opus musicum, 1537.*) előszavában beharangozza a készülő tervet: „*Isaaci pauca habere potui, sed facile id pensabimus proxima editione, qua Choralem cantum constantiensem, ut vocant vulgabimus*”. Anyagi nehézségek miatt a kötet nem tud megjelenni. Időközben Senfl 1542-1543 körül meghal, majd nemsokkal utána 1546-ban Hans Ott is. Senfl 1537-ben elkészült Isaac terveinek megszerkesztésével, a hiányzó részek kiegészítésével, összeállt a nagy mű, legalábbis erre utal, hogy halála utánról nincsenek mástól bejegyzések a kéziratban. A kiadvány Hieronymus Formschneiderhez kerül, aki 1550-ben adja ki a *Choralis Constantinus I.* kötetét, majd 1555-ben a II. és III. kötetet.

Több mint három évszázadnak kellett eltelnie, hogy modern átírásban is napvilágot lásson ez a sorozat. Az első két kötet modern kiadása kritikai jegyzetekkel 1898-ban és 1909-ben jelent meg Guido Adler és Anton Webern közreadásában. A korábbi erőfeszítések az 1950-es évek után felerősödtek a tekintetben, hogy alapos vizsgálat alá kerüljenek a „Formulák” egyes részei és a teljes kompozíciós sorozat. Régi Graduálék és Missálék, számos kézirat és nyomtatvány átvizsgálása történt meg a szóba jöhető egyházmegyék területén, ahol ezek a művek liturgikus használatba kerülhettek.

A konstanzi püspökséghez tartozó nyomtatott Graduale nem került elő ebből az időből, csak kéziratos Missale. Ez alapján egyértelmű, hogy a *Choralis Constantinus* terve az ő felkérésükre készült. A második kötetben található három szent anyaga (St. Conrad, St. Pelagius és St. Geberhard) teszi egyértelművé, hogy Isaac ezt az összeállítást Konstanz számára írta. Ezek a szentek csak a helyi liturgiában szerepelnek. A második kötet „Formuláit” összevetve a Missaléval kiderül, hogy ez a kötet teljes egészében Konstanz számára készült. Azonban más a helyzet az első és harmadik kötettel. Ezek összevetése a konstanzi Missaléval mutatnak kisebb eltéréseket, sőt esetenként a „Formulák” nincsenek semmilyen összefüggésben a misekönyvvel. Ennek a két kötetnek a legfőbb forrásai a Senfl és társai által másolt müncheni kéziratok (MSS 35-38). Ezek több liturgikus könyvvel való összehasonlítása alapján a passai nyomtatott Graduale, az 1511-ben Bécsben megjelent Graduale Pataviense vehető mintának a „Formulákat” illetően. E szerint a Graduale szerint végezték a bécsi császári Kapella liturgikus gyakorlatát.

Az első kötetben kapnak helyet az alábbi mise-proprium anyagok: (a) Szentháromság vasárnapja, (b) 23 pünkösd utáni vasárnap, (c) Adventi időszak vasárnapjai, (d) Vízkereszti időszak vasárnapjai, (e) Nagyböjti időszak vasárnapjai, (f) Húsvéti időszak vasárnapjai és a (g) Mennybemenetel utáni vasárnap. A harmadik kötetben Senfl közreadásában a következő ünnepek tételei találhatóak: (a) Szentek közös részei, (b) 5 Tractus, (c) 17 „Formula” egyes szentek ünnepéhez és szentek közös részeihez kapcsolódva, amelyek közül 7 duplikált ünnep a második kötettel, valamint (d) 5 mise-ordinárium ciklus.

Senfl szándéka egyértelműen az volt, hogy Isaac által Konstanz felkérésére elkezdett zenei anyagot a „Formulák” alapján kiegészítse az egész egyházi évre, amihez még alternatív ordinárium sorozatot is illesztett, ami egy templomi kórus számára teljessé teszi a három kötetet. Az odaadó tanítvány megszerkesztette mestere teljes liturgikus zenei törekvéseit magábafogláló gyűjteményét. Egy dolog nem sikerült maradéktalanul, mégpedig az, hogy egy egyházmegye rítusa szerint álljon össze a teljes három kötet. Erre utal a sorozat második és harmadik részében található duplikált ünnepek sora (ami a teljes művet tekintve igencsak elenyésző). Ilyen módon kétféle gyakorlat szerint, a konstanzi és a passai/bécsi rítus szerint áll össze a teljes sorozat.

Ezek szerint a *Choralis Constantinus* cím kissé félrevezető, hiszen az első és harmadik kötet csak a császári Kapella gyakorlata szerinti anyaggal készült el. Senfl megpróbálta megőrizni eredeti egységében az egyes ünnepek tételeit, az egyes tételek különálló részeit, ezért nem javított bele mesterének Konstanz számára összeállított második kötetének anyagába, így maradhatott meg ez a rítusok szerinti kettősség.

Több szempontból is nagy jelentőségű a *Choralis Constantinus* megjelenése. A kötetben rögzített előadói gyakorlatnak középkori gyökerei vannak. Az első többszólamú művek – melyek liturgikus használatra, ezen elv szerint készültek – a XII- XIII. századból maradtak fent. Legfontosabb forrásuk a francia *Notre Dame-i iskola* két alakjának *Leoninus*nak és *Perotinus*nak műveit is tartalmazó *Magnus liber organi* nevet viselő kottás kézirat. Isaac korából tudunk több zeneszerzőről is, akik ezt a gyakorlatot egy-egy proprium sorozat erejéig alkalmazták, ám sem kortársainak, sem a késői utódoknak nem sikerült ezt a teljes egyházi év alkalmaira kiterjesztenie. Ismerünk nagynevű komponistákat, akik kísérletet tettek erre vonatkozóan, de vagy nem lett teljesen kidolgozott művük, vagy nem is maradt belőle fenn kézzelfogható adat, csak írásos források utalnak erre. Ilyen például *William Byrd: Gradualia* sorozata, vagy *Giovanni Pierluigi da Palestrina: Gradualia* terve.

A XVI. század közepén, a német kottakiadásban ritkaság volt, hogy külön kiadványt jelentessenek meg egy szerző műveiből, főleg hogyha az illető nem német születésű. Heinrich Isaac volt az első, aki ilyen megiszteltetésben részesült.

Ez a mű az utókorra hagyományozza a korabeli német egyházzenei gyakorlatot, I. Miksa császár és más jeles fejedelmek udvarainak énekes hagyományát.

Ez az első olyan jellegű kiadvány, amelyet a későbbi összkiadások (*Opera omnia*) előfutárának tekinthetünk.

Liturgikus szempontból pedig, a megjelenés után az első rész, a vasárnapok anyagát tartalmazó kötet alapján folytak a vasárnapi szentmisék a Habsburg udvarban, és ez a gyakorlat elterjedt egész Ausztriában, Németországban és a svájci egyházban, aminek rövid időn belül a reformáció terjedése szabott gátat.

SZENT TIMÓTEUS, Pál munkatársa a fogságban is vele volt. Hogy mennyire megbecsülte őt Pál, kitűnik abból, hogy több levélben szerepel mint munkatárs vagy címzett. Pál képviselőjében Tesszalonikába, Korintusba és Filippibe utazik. A filippieknek arról is beszél Pál, hogy mennyire ragaszkodik Timóteushoz, mivel Jézus ügyével törődik.

Szent Pál tanítványának születésnapja ismeretlen. Béda Martirologiuma (735) Szent Timóteust január 24-re teszi, és Rómában a 13. században ezen a napon kezdték ünnepelni. Szent Titusz ünnepe, aki Pál másik tanítványa, és akit a mai kor Egyháza egy napon ünnepel Timóteussal, csak 1854-ben jelenik meg a római naptárban, február 6-án. 1969-ben őt is áthelyezték Timóteus mellé, január 26-ra.

Szent Pál két hűséges tanítványához, munkatársához és barátjához szól három levél. A későbbi években mindketten közösségek elöljárói, presbiter-püspökök lettek, akik nagy tanítómesterük apostoli munkáját folytatták. A fiatal görög, Timóteus jellemképében talán az a legszebb vonás, hogy sohasem a saját személyét érvényesíti, hanem minden igyekezete az, hogy a szüntelenül tevékenykedő Pál útjából elhárítson minden akadályt. Amikor Efezus püspökeként nem kímélte egészségét, ezt a gondoskodó, atyai tanácsot kapta Páltól: „Ezentúl ne csak vizet igyál, hanem gyomrod és gyakori rosszulleted miatt egy kevés bort is”. A halálra készülő Pál utolsó levelében így vall Timóteusról: „Te követtél a tanításban, életmódom és életcéloim tekintetében, a türelemben, az üldöztetésekben és a szenvedésekben”. És így kéri római börtöncellájából: „Gyere, siess mielőbb!... Köpenyemet Troászban hagytam, ha jössz, hozd magaddal. A könyveket is, főleg a pergamen tekercseket”.

A legenda tudni véli, hogy Timóteus még sok éven át az efezusi egyház élén állt, és egy napon a Diana-templom szolgái a bacchász fölvonulások alkalmával agyonverték.

Motetta

Ecce, ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ.

Ad aspersionem aquæ benedictæ

Asperges me hysopo et mundabor lavâbis me et super nivem dealbabor.

Ps. Mísérére mei Deus secundum misericórdiam tuam iuxta multitúdinem miseratiónum tuárum dele iniquitátes meas.

Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto sicut erat in princípío et nunc et semper et in sæcula sæculórum. Amen.

V) Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam.

R) Et salutáre tuum da nobis.

V) Dómine exáudi oratiómem meam.

R) Et clamor meus ad te véniat.

V) Dóminus vobíscum.

R) Et cum Spírítu tuo.

Orémus! Exáudi nos, Dómine sancte, Pater omnípotens, ætérne Deus: et mittere dignéris sanctum Angelum tuum de cælis; qui custódiat, fóveat, próteget, visitet, atque deféndat omnes habitántes in hoc habitáculo. Per Christum Dóminum nostrum. R) Amen.

Introitus

Míhi autem nimis honoráti sunt amíci tui, Deus: nimis confortátus est princípátus eórum.

Motetta

Nézzétek, úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé! Legyetek tehát okosak, mint a kígyók, és egyszerűek, mint a galambok!

Ad aspersionem aquæ benedictæ

Hintsd meg izsóppal és megtisztulok, moss meg és a hónál fehérebb leszek!

Ps. Könnyörülj rajtam, Istenem, hiszen irgalmas és jóságos vagy, mérhetetlen irgalmadban töröld el gonoszágomat! Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek.

Miképpen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Ámen.

Mutasd meg, Uram, nekünk irgalmasságodat.

És szabadításodat add meg nekünk.

Uram, hallgasd meg könyörgésemet.

És kiáltásom jusson eléd.

Az Úr legyen veletek.

És a te lelkeiddel.

Könnyörögjünk. Hallgass meg minket, szentséges Urunk, mindenható Atyánk, örök Isten, és küldd el kegyesen az égből szent angyalodat, ki őrizze, ápolja, oltalmazza, látogassa és védelmezze e háznak minden lakóját. A mi Urunk Krisztus által. Ámen.

Introitus

Mily tiszteletreméltók előttem, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk.

Ps. Dómine, probásti me, et cognovísti me: tu cognovísti sessionem meam, et resurrectionem meam.

Glória Patri et Filio et Spiritui Sancto sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

Kýrie, eléison.

Kýrie, eléison.

Kýrie, eléison.

Christe, eléison.

Christe, eléison.

Christe, eléison.

Kýrie, eléison.

Kýrie, eléison.

Kýrie, eléison.

Glória in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te, gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam, Dómine Deus, Rex caelestis Deus Pater omnipotens, Dómine Fili unigenite, Iesu Christe, Dómine Deus, Agnus Dei, Filius Patris, qui tollis peccata mundi, miserere nobis; qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis. Quóniam tu solus Sanctus, tu solus Dóminus, tu solus Altíssimus, Iesu Christe, cum Sancto Spiritu: in glória Dei Patris. Amen.

Oratio

Oremus. Infirmitatem nostram respice, omnipotens Deus: et, quia pondus propriae actionis gravat, beati Timothei Mátyris tui atque Pontíficis intercessio gloriósa nos próteget. Per Dóminum nostrum Jesum Christum Filium tuum qui vivit et regnat in unitate Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

Lectio Epistolae beati Pauli Apóstoli ad Timótheum Caríssime: Sectare iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam aeternam, in qua vocatus es, et confessus bonam confessionem coram multis testibus. Praecipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, et Christo Iesu, qui testimonium reddidit sub Póntio Piláto, bonam confessionem: ut serves mandatum sine mácula, irreprensibile usque in adventum Dómini nostri Iesu Christi, quem suis temporibus ostendet beátus, et solus potens, Rex regum, et Dóminus dominantium: qui solus habet immortalitatem, et lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor, et impérium sempiternum. Amen.

Verbum Domini – R) Deo gratias.

Graduale

Nimis honorati sunt amici tui Deus nimis confortatus est principatus eorum. V) Dinumerabo eos et super arenam multiplicabuntur.

Alleluia

V) Iam non estis hospites et advéne sed estis cives sanctorum et domestici Dei.

Dominus vobiscum. – Et cum spiritu tuo.

Sequentia sancti Evangelii secundum Lucam. – Gloria tibi

Ps. Uram, te megvizsgáltál és ismersz engem: tudod, ha leülök és ha felkelek.

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek. Miképpen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökkön örökké. Ámen.

Uram, irgalmazz!

Uram, irgalmazz!

Uram, irgalmazz!

Krisztus, kegyelmezz!

Krisztus, kegyelmezz!

Krisztus, kegyelmezz!

Uram, irgalmazz!

Uram, irgalmazz!

Uram, irgalmazz!

Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség a jóakarató embereknek. Dicsőítünk téged, áldunk téged, imádunk téged, magasztalunk téged, hálát adunk neked nagy dicsőségedért, Urunk és Istenünk, mennyei Király, mindenható Atyaisten. Urunk, Jézus Krisztus, egyszülött Fiú, Urunk és Istenünk, Isten Báránya, az Atyának Fia, te elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk; te elveszed a világ bűneit, hallgasd meg könyörgésünket. Te az Atya jobbán ülsz, irgalmazz nekünk. Mert egyedül te vagy a Szent, te vagy az Úr, te vagy az egyetlen Fölséd, Jézus Krisztus, a Szentlélekkel együtt, az Atyaisten dicsőségében. Ámen.

Oratio

Könyörögjünk. Tekintsd gyöngeségünket, mindenható Isten, és mivel a mi cselekedeteink súlyosan nehezedenek reánk, Szent Timóteusz vértanúd és püspököd dicsőséges közbenjárására oltalmazzon minket. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Szentlecke Szent Pál apostolnak Timóteushoz írt leveléből.

Kedvesem: Igazságra, jámborságra, hitre, szeretetre, béketűrésre, szelidségre törekedjél. Harcold a hit jó harcát, szerezd meg az örök életet, amelyre hivatál s amelyre számos tanú előtt letted a szép hitvallást. Parancsolom neked az Isten előtt, ki mindeneket éltet s Krisztus Jézus előtt, ki Poncius Pilátus alatt tanúságot tett ama szép hitvallás mellett, tartsd meg a parancsolatot szeplőtelenül, feddhetetlenül a mi Urunk Jézus Krisztus eljöveteleig, melyet meg fog mutatni annak idején a boldog s egyetlen Hatalmasság, a királyok Királya, az urak Ura, ki egyedül bírja a halhatatlanságot, ki megközelíthetetlen világosságban lakozik, kit senki ember nem látott s nem láthat, kinek dicsőség és örök hatalom. Ámen. *Ez az Isten ígéje* – Istennek legyen hála.

Graduale

Tiszteletreméltók, Isten, a te barátaid, mily hatalmas a számuk. V) Sorolnám őket egész éjszaka, de számosabbak a homoknál.

Alleluia

V) Már nem vagytok idegenek és jövevények, hanem a szentek polgártársai és Isten családjának tagjai.

Az Úr legyen veletek – És a te lelkeddel.

A szent evangélium szakasza Szent Lukács szerint. – Dicsőség

Domine.

In illo tēpore: Dixit Iesus turbis: Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxórem et filios, et fratres, et soróres, adhuc autem et ánimam suam, non potest meus esse discipulus. Et qui non báiuat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim aedificáre, non prius sedens cómputat sumptus, qui necessarij sunt, si hábeat ad perficiéndum; ne, posteaquam posúerit fundaméntum, et non potúerit perficere, omnes, qui vident, incipient illúdere ei, dicéntes: Quia hic homo coepit aedificáre, et non potuit consummáre? Aut quis rex itúrus committere bellum advérsus álium regem, non sedens prius cógitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alióquin, adhuc illo longe agénte legatióne mittens, rogat ea, quae pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis, qui non renúnciat ómnibus, quae pössidet, non potest meus esse discipulus.

Credo in unum Deum, Patrem omnipoténtem, factórem caeli et terrae, visibílium ómnium et invisibílium. Et in unum Dóminum Iesum Christum, Fílium Dei unigénitum, et ex Patre natum ante ómnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, génitum, non factum, consubstantiálem Patri: per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómines et propter nostram salutem descendit de caelis. Et incarnátus est de Spíritu Sancto ex Maria Vírgine, et homo factus est. Crucifíxus etiá pro nobis sub Póntio Pilátó; passus et sepúltus est, et resurrexit tértia die, secúndum Scriptúras, et ascendit in caelum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum ventúrus est cum glória, iudicáre vivos et mórtuos, cuius regni non erit finis. Et in Spíritum Sanctum, Dóminum et vivificántem: qui ex Patre Filióque procedit. Qui cum Patre et Filio simul adorátur et conglorificátur: qui locútus est per prophétas. Et unam, sanctam, catholicam et apostólicam Ecclesiám. Confíteor unum baptísma in remissionem peccatórum. Et expécto resurrectionem mortuórum et vitam ventúri saeculi. Amen.

Offertorium

In omnem terram exívit sonus eórum: et in fines orbis terrae verba eórum.

Sanctus, sanctus, sanctus Dóminus Deus Sábaoth. Pleni sunt caeli et terra glória tua. Hosáanna in excelsis. Benedíctus qui venit in nómine Dómini. Hosáanna in excelsis.

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis. Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis. Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: dona nobis pacem.

Communio

Vos, qui secúti estis me, sedébitis super sedes, iudicántes duódecim tribus Israel. Ps. Caeli enarrant glóriam Dei et ópera mánuum eius annúnciant firmaméntum. Dies diéi erúctat verbum, et nox nocti índicat sciéntiam.

neked Istenünk.

Az Időben: Mondá Jézus a tömegnek: Ha valaki hozzám jön és nem gyűlöli atyját és anyját, feleségét és gyermekeit, fivéreit és nővéreit, sőt még önnön lelkét is, nem lehet az én tanítványom. És aki nem hordozza keresztjét és jön utánam, nem lehet nekem tanítványom. Nemde, aki közületek tornyot akar építeni, először leülvén, kiszámítja a szükséges költségeket, hogy van-e miből befejezni, nehogy miután alapot vetett és nem bírta bevégezni, mind aki látja, csúfolni kezdje őt, mondván: Ez az ember építeni kezdett és nem tudta befejezni? Avagy micsoda király az, aki háborúba indulván más király ellen, előbb le nem ül és meg nem fontolja, vajjon képes-e tízezerrel szembeszállni azzal, ki húszezerrel jön ellene? Mert ha nem, akkor még annak távollétében követséget küld és békét kér. Így tehát mindaz közületek, ki le nem mond mindenről, amije van, nem lehet az én tanítványom.

Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak Teremtőjében. Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született az idő kezdete előtt. Isten az Istentől, Világosság a Világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől, született, de nem teremtmény, az Atyával egylényegű; és minden általa lett. Értünk, emberekért, a mi üdvösségünkért leszállott a mennyből. Megtestesült a Szentlélek erejéből Szűz Máriától, és emberré lett. Poncius Pilátus alatt értünk keresztre feszítették, kínhalált szenvedett és eltemették. Harmadnapra feltámadott az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atyának jobbján, de újra eljön dicsőségben, ítélni élőket és holtakat, és országának nem lesz vége. Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és a Fiútól származik; akit éppúgy imádunk és dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút. Ő szólt a próféták szavával. Hiszek az egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházban, vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára, várom a holtak feltámadását és az eljövendő örök életet. Ámen.

Offertorium

Az egész földre elhat szózatuk s a földkerekség határait szavuk.

Szent vagy, szent vagy, szent vagy, mindenség Ura, Istene. Dicsőséged betölti a mennyet és a földet. Hozsanna a magasságban. Áldott, aki jön az Úr nevében. Hozsanna a magasságban.

Isten Báránya, te elveszed a világ bűneit: irgalmazz nekünk. Isten Báránya, te elveszed a világ bűneit: irgalmazz nekünk. Isten Báránya, te elveszed a világ bűneit: adj nekünk békét.

Communio

Ti, akik követtetek engem, trónon fogtok ülni, ítélvén Izrael tizenkét nemzetsége felett. Ps. Az egek az Isten dicsőségét hirdetik és kezének műveiről beszél a mennyből. Egy nap a másnak zengi az ígét, az éj az éjszakának továbbadja e tudást.

Postcommunio

Oremus. Refécti participatióne múnieris sacri,
quaesumus, Dómine Deus noster: ut, cuius exséquimur
cultum intercedénte beáto Timotheo Mártyre tuo atque
Pontífice, sentiámus efféctum. Per Dóminum nostrum
Jesum Christum Filium tuum qui vivit et regnat in unitáte
Spiritus Sancti Deus per omnia saecula saeculórum.
Amen.

Benedicamus Domino.
R) Deo gratias.

Motetta

Inviolata, integra, et casta es Maria,
quae es effecta fulgida caeli porta.

O Mater alma Christi carissima,
suscipe pia laudum praeconia.

Te nunc flagitant devota corda et ora,
nostra ut pura pectora sint et corpora.

Tu per precata dulcisona,
nobis concedas veniam per saecula.

O benigna! O Regina! O Maria,
quae sola inviolata permansisti.

Postcommunio

Könyörögjünk! A szent adományban való részvétel által
megújítva, kérünk, Urunk Istenünk, hogy Szent Timóteus
vértanúd és püspököd közbenjárására, amit az áldozatban
cselekedtünk, annak hatását is érezhessük. A mi Urunk,
Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a
Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Mondjunk áldást az Úrnak.
Istennek legyen hála.

Motetta

CORVINA CONSORT

www.corvinaconsort.hu

Művészeti vezető: Kalmanovits Zoltán

Andrejszki Judit

Pászti Károly

Kalmanovits Zoltán

Demjén András